

ПЕДАГОГІЧНА ОСВІТА В США: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

Статтю присвячено питанню вдосконалення педагогічної освіти у США. Проаналізовано рекомендації щодо підвищення якості підготовки вчителів, запропоновані Американською федерацією вчителів.

Ключові слова: вчитель, підготовка вчителів, США, вдосконалення педагогічної освіти.

Проблема якості підготовки вчителів є актуальною для більшості країн світу, в тому числі і США. Початок XXI ст. – це час, коли увага до педагогічної освіти вийшла на державний рівень. За ініціативою Барака Обами уряд США передбачає щорічно виділяти близько 6 млрд дол. США як інвестиції в підвищення рівня підготовки американських учителів. Ці інвестиції мають бути спрямовані на вдосконалення програм підготовки вчителів, стипендії для майбутніх учителів (особливо дефіцитних учительських спеціальностей), організацію системи обов'язкової та загальної післядипломної освіти, супровід учителів-початківців, матеріальне стимулювання вчителів-наставників тощо [1].

Мета статті – проаналізувати основні проблеми педагогічної освіти в США та шляхи їх вирішення.

Починаючи з кінця 1990-х рр. здійснюються чимало спроб модернізації та вдосконалення педагогічної освіти у США (наприклад, діяльність робочої групи Корнегі “Викладання як професія”, створення у 2002 р. Національної ради зі стандартів викладання тощо).

У кінці XX ст. висловлювалися різні пропозиції щодо вдосконалення підготовки вчителів, іноді зовсім протилежні. Так, один із напрямів реформування педагогічної освіти є зовсім парадоксальним. Його прибічники (наприклад, Д. Баллу (D. Ballou), С. Солер (S. Soler)) закликають до послаблення ролі професійних навчальних закладів, які готують майбутніх учителів, за допомогою дерегуляції підготовки вчителів: “федеральний уряд повинен зруйнувати монополію педагогічних навчальних закладів на підготовку вчителів” [3]. Фордхемська фундація (Fordham Foundation) порушила питання щодо ліцензування вчительської професії [2]. Навчальні центри, онлайн-університети також підтримують альтернативні шляхи опанування вчительської професії.

Інший підхід реформування педагогічної освіти полягає в удосконаленні університетської підготовки: оновленні та поглибленні змісту освіти, упорядкуванні критеріїв оцінювання майбутніх учителів та підвищенні стандартів вступного й випускного тестів, приділенні більшої уваги клінічній (практичній) підготовці.

Американська федерація вчителів (American Federation of Teachers – AFT) вважає, що шлях до вдосконалення підготовки вчителів – це розвиток такої полі-

тики держави, що посилює та підтримує вчительську професію як справжню професію з усіма класичними атрибутами [4, с. 13–14].

У своїй статті ми зосередимося на звіті Американської федерації вчителів, зробленому в 2000 р. провідними фахівцями у сфері педагогічної освіти, розглядаються проблеми, що постали перед сучасною педагогічною освітою, а також шляхи вирішення зазначених проблем.

Отже, серед основних проблем американської педагогічної освіти виділено такі:

- складності у залученні до здобуття педагогічної освіти найбільш здібних молодих людей. Серед причин називають низьку заробітну плату, несприятливі умови праці, відсутність поваги до професії вчителя;
- невідповідність стандартів вступу до університету на педагогічні спеціальності та отримання диплома вчителя;
- недофінансування педагогічної освіти;
- слабкі зв'язки педагогічних факультетів із факультетами гуманітарних наук;
- недостатній консенсус щодо змісту навчального плану;
- складність в узгодженні змісту чотирирічної програми з погляду балансу між гуманітарними науками, педагогічними та фаховими дисциплінами;
- відсутність стандартів клінічної (практичної) підготовки, внаслідок чого спостерігається випадковість у підборі персоналу для практичної підготовки майбутніх учителів, невідповідність цілей програм, їх змісту, критеріїв оцінювання студентів;
- недостатня практична підготовка, яка знімає відповідальність зі студентів за результати своєї роботи під час проходження практики [4, с. 16].

У контексті зазначених проблем Американська федерація вчителів запропонувала десять рекомендацій для реформування педагогічної освіти.

1. Вимога щодо обов'язкових курсів з гуманітарних наук.

Ця вимога поширюється на всі факультети, на яких готують майбутніх учителів. Ці курси мають передувати спеціальній педагогічній підготовці. Вони повинні надавати широкий виклад предмета відповідно до стандартів освіти.

2. Підвищення прохідного бала вступу на педагогічні спеціальності.

Американська федерація вчителів ініціювала підвищення стандартів для зарахування на педагогічні спеціальності.

3. Введення національного вступного тесту.

Пропонується розробити національний тест, який би проводився вищими навчальними закладами для відбору кандидатів на вступ на педагогічні спеціальності. Такий тест перевіряв би знання з математики, англійської мови, точних та соціально-суспільних наук.

4. Глибоке вивчення предметів зі спеціальності.

Знання, які здобувають майбутні вчителі зі спеціальності, повинні відповідати новим сучасним стандартам навчання та викладання в загальноосвітній школі.

5. Удосконалення програми з педагогіки.

Програма з педагогіки повинна ґрунтуватися на найсучасніших та найкращих дослідженнях, які висвітлюють ефективні шляхи навчання учнів. Програма має бути розроблена під керівництвом поважних органів, до складу яких входять провідні вчені та педагоги, наприклад під егідою Національної академії наук.

6. Посилення клінічної (практичної) підготовки.

Пропонується розробити ефективні моделі практичної підготовки майбутніх учителів. Ці моделі повинні включати такі характеристики:

- вчитель-наставник, з яким студент буде співпрацювати в класі, має бути відібраний на основі своєї професійної майстерності, підтвердженням чого може бути, наприклад, взаємовідвідування;
- вчителі-наставники мають бути спеціально підготовленими до роботи такого роду, брати на себе відповідальність за практичну підготовку майбутніх учителів та отримувати гідну винагороду за свою роботу;
- викладачі вищого навчального закладу, які керують педагогічною практикою студентів, мають більше часу проводити зі студентами в школі. Їхня діяльність також повинна бути оплачуваною;
- керівники педагогічною практикою, які є сполучною ланкою між університетом, коледжем і школою, мають бути спеціально підготовленими та отримувати компенсацію за свою роботу;
- всі три суб'єкти, які є відповідальними за практичну підготовку майбутніх учителів, – учителі-наставники, викладачі вищого навчального закладу й керівники педагогічною практикою – повинні працювати спільно із самого початку і впродовж усього процесу педагогічної практики, висуваючи відповідні цілі та розробляючи критерії оцінювання студентів.

7. Введення випускного тесту для отримання ліцензії, який би забезпечив ретельну перевірку.

Пропонується розробити випускний тест зі спеціалізації та педагогіки, який би ретельно перевіряв знання випускників. Існуючі тести характеризуються недостатньо повним та глибоким змістом і низьким прохідним балом.

8. Можливість підготовки вчителів протягом п'яти років.

Американська федерація вчителів рекомендує, щоб процес підготовки майбутніх учителів тривав не менше ніж п'ять років. Це може бути п'ятирічна університетська програма, яка надає студентам можливість ранньої педагогічної практики (як спостерегаючої, так і виробничої). Протягом п'ятого року навчання студенти проходять інтенсивну клінічну (практичну) підготовку, тісно співпрацюючи з учителями-наставниками. Якщо університетська програма розрахована на чотири роки, то необхідно, щоб молодий спеціаліст пройшов протягом року так звану "інтернатуру" в школі.

9. Посилення ролі вступного періоду для молодих учителів.

Кожен молодий учитель має право пройти програму вступу в професію (незалежно від терміну університетської програми). Ця програма повинна включати відбір та підготовку вчителів-наставників, які могли б якісно навчати, підтримати та оцінити молодих колег.

10. Вимога високих стандартів до альтернативних програм.

Альтернативні програми підготовки вчителів також повинні мати у своєму складі обов'язковий курс з педагогіки, який забезпечить майбутніх учителів знаннями та вміннями для ефективного викладання в школі. Для визнання альтернативної програми випускники мають скласти тест зі спеціалізації та педагогіки [4, с. 7–10].

Таким чином, перед президентами та ректорами університетів постало завдання підготовки висококваліфікованих учителів, яке передбачає відповідне фінансування педагогічної освіти, підтримку програм практичної підготовки,

посилення зв'язків між фаховими дисциплінами та педагогікою, заохочення викладачів до співпраці із загальноосвітніми школами.

Національна рада з акредитації педагогічної освіти (the National Council for the Accreditation of Teacher Education – NCATE) має встановити вищі стандарти з профілюючих предметів для абітурієнтів і випускників педагогічних факультетів. Також необхідно прописати стандарти для педагогічної практики, які мають включати критерії відбору вчителя-наставника, роль університету, вимоги до діяльності всіх учасників процесу підготовки майбутніх учителів тощо.

Місцеві органи управління освітою також не повинні залишатися осторонь цього процесу. Вони мають бути відповідальними за педагогічну практику, співпрацюючи як з вищими навчальними закладами, так і школами, готуючи вчителів до ефективного виконання ролі наставників.

У якісній підготовці майбутніх учителів зацікавлені також спілки вищої освіти [4, с. 10–11].

Висновки. Отже, ті проблеми, які були визначені в підготовці майбутніх учителів у США, часто зустрічаються і в інших країнах, у тому числі й в Україні. Шляхи їх вирішення, які пропонуються різними освітніми організаціями, можна врахувати при модернізації педагогічної освіти в Україні.

Список використаної літератури

1. Рубцов В. Модернизация педагогического образования в США / В. Рубцов // Учительская газета. – 2010. – № 40. – 5 октября.
2. Ballou D. The Case Against Teacher Certification / D. Ballou, M. Podgursky // The Public Interest. – 1998. – № 132. – P. 17–29.
3. Ballou D. Addressing the Looming Teacher Crunch: The Issue Is Quality / D. Ballou, S. Soler. – Washington D.C. : Progressive Policy Institute, February, 1998.
4. Building a Profession: Strengthening Teacher Preparation and Induction. Report of the K-16 Teacher Education Task Force. – Washington D.C. : American Federation of Teachers, 2000. – 52 p.

Стаття надійшла до редакції 16.08.2012.

Бельмаз Я.Н. Педагогическое образование в США: проблемы и пути решения

Статья посвящена вопросу усовершенствования педагогического образования в США. Анализируются рекомендации по повышению качества подготовки учителей, предложенные Американской федерацией учителей.

Ключевые слова: *учитель, подготовка учителей, США, усовершенствование педагогического образования.*

Belmaz Y. Teacher Education in the USA: Problems and Ways of Solution

The article deals with the issue of improvement of teacher education in the USA. The recommendations for reshaping teacher education, suggested by the American Federation of Teachers, are analysed.

Key words: *teacher, teacher training, the USA, improvement of teacher education.*